

Date: 27th December-2024

**BOLALARNING O‘QISH VA YOZISH KO‘NIKMALARINI
RIVOJLANTIRISHNING SAMARALI USULLARI**

Ikromova Sitora Akbarovna

Osiyo xalqaro universiteti o‘qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada bolalarning o‘qish va yozish ko‘nikmalarini rivojlantirishning samarali usullari ko‘rib chiqiladi. Ushbu jarayonning ahamiyati, rivojlantirishga xizmat qiluvchi metodlar va zamonaviy yondashuvlar tahlil qilinadi. O‘qish va yozishning bolalar uchun nafaqat ta’lim jarayonida, balki kundalik hayotda ham asosiy kommunikatsiya vositasi ekanligi yoritiladi.

Kalit so‘zlar: O‘qish ko‘nikmalari, yozish ko‘nikmalari, ta’lim metodikasi, bolalar rivoji, innovatsion usullar.

Kirish

Bolalarning o‘qish va yozish ko‘nikmalarini rivojlantirish boshlang‘ich ta’lim jarayonining eng muhim bosqichlaridan biridir. O‘qish va yozish ko‘nikmalari bolaning ta’lim olish, axborotni anglash va muloqot qilishda asosiy vosita sifatida xizmat qiladi. Bu ko‘nikmalarni rivojlantirish o‘qituvchidan maxsus yondashuv va zamonaviy metodlarni qo‘llashni talab qiladi. Yaxshi rivojlangan o‘qish va yozish qobiliyati bolaning kelgusidagi muvaffaqiyatli ta’limi va ijtimoiy hayotda muvaffaqiyat qozonishiga zamin yaratadi.

Asosiy qism

O‘qish va yozish ko‘nikmalarining ahamiyati

O‘qish va yozish bolalarning muloqot qilish qobiliyatlarini rivojlantirish, atrof-muhitni anglash va o‘z fikrlarini ifoda etish vositasi hisoblanadi. Ushbu ko‘nikmalarni rivojlantirish orqali o‘quvchilar kitob o‘qish madaniyatiga ega bo‘lib, tanqidiy va ijodiy fikrlash qobiliyatlarini shakllantiradi. Yozish esa bolaga o‘z fikrlarini aniq va mantiqiy ifoda qilish imkonini beradi.

O‘qish va yozish ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiluvchi usullar

1. **Fonetik yondashuv:** Harflar va ularning tovushlarini to‘g‘ri talaffuz qilishni o‘rgatish. Bolalarning harf va so‘zlarni tovushlar bilan bog‘lash ko‘nikmasini shakllantirish bu yondashuvning asosiy maqsadidir.

2. **O‘yinli mashg‘ulotlar:** O‘yinlar yordamida o‘quvchilarning qiziqishini oshirish orqali o‘qish va yozishga bo‘lgan qiziqishni rag‘batlantirish.

3. **Vizual materiallardan foydalanish:** Rang-barang rasmlar, interaktiv darsliklar va grafik elementlar orqali bolalarning e‘tiborini jalb qilish.

4. **Mutolaa mashg‘ulotlari:** O‘quvchilarga qiziqarli hikoyalar va ertaklarni o‘qitish orqali o‘qish madaniyatini shakllantirish.

5. **Yozuvni takomillashtirish uchun maxsus topshiriqlar:** Jumlar va kichik matnlarni qayta yozish, yozuv defektlarini tuzatishga qaratilgan amaliy mashqlar.

Date: 27th December-2024

6. **Shaxsiylashtirilgan yondashuv:** Har bir bolaning o'ziga xos ehtiyojlarini inobatga olib, individual rejalar tuzish.

Zamonaviy texnologiyalarni qo'llash

Axborot texnologiyalarining rivojlanishi o'qish va yozishni o'rgatishda yangi imkoniyatlarni ochib berdi. Kompyuter dasturlari, mobil ilovalar va elektron darsliklar orqali o'quvchilar o'z qobiliyatlarini mustaqil ravishda rivojlantirish imkoniyatiga ega. Masalan, maxsus o'yin ilovalari orqali harf va so'zlarni tanish, jumalarni tuzish kabi amaliyotlar interaktiv shaklda o'tkaziladi.

O'qituvchi roli

O'qituvchi bolalarning o'qish va yozish ko'nikmalarini rivojlantirishda asosiy yetakchi hisoblanadi. Bu jarayonda quyidagilar muhimdir:

- Bolalarga o'qish va yozishning ahamiyatini tushuntirish;
- Ularning faol ishtirokini ta'minlash uchun motivatsiya berish;
- Xatolarni tuzatishda o'rgatuvchi yondashuvni qo'llash.

Amaliy mashg'ulotlardan misol

Masalan, o'qish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun ertaklarni rollarga bo'lib o'qish usuli samarali bo'ladi. Har bir o'quvchi o'ziga berilgan qahramonning so'zlarini ifoda etadi, bu esa o'qish jarayonini yanada qiziqarli va faollashtiruvchi qiladi. Yozish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun esa bolalar o'z hikoyalarini yozish bilan shug'ullanishlari mumkin.

Bolalar qiyinchiliklari va ularni bartaraf etish

Ba'zi bolalar uchun o'qish va yozishni o'rganish qiyin bo'lishi mumkin. Bu holatda o'qituvchi:

- Sabr-toqat bilan tushuntirish;
- Bolalarning yoshi va imkoniyatlariga mos topshiriqlar tanlash;
- Oila bilan hamkorlik qilish orqali qo'shimcha yordam ko'rsatishi lozim.

Xulosa

Bolalarning o'qish va yozish ko'nikmalarini rivojlantirish – bu uzoq davom etuvchi va izchil jarayon bo'lib, unda o'qituvchi, oila va ta'lim muassasasining hamkorligi muhim ahamiyat kasb etadi. Samarali metodlarni qo'llash orqali bolalarning nafaqat bilim olish sifati yaxshilanadi, balki ular mustaqil va faol fikrlovchi shaxs sifatida shakllanadi. Zamonaviy yondashuvlar va texnologiyalar bu jarayonni yanada qiziqarli va samarali qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ситора, И. А. (2024). РАЗВИТИЕ СОЗНАНИЯ И ОБУЧЕНИЕ СТУДЕНТОВ ПОНЯТИЯМ БЕССОЗНАТЕЛЬНОГО. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 157-163.
2. Ikromova, S. A. (2022). MILLIY VA DINIY QADRIYATLARNING INSON TARBIYASIDAGI O'RNI. Экономика и социум, (12-2 (103)), 675-678.

Date: 27th December-2024

3. Akbarovna, I. S. (2023). THE DEVELOPMENT OF CONSCIOUSNESS AND THE TEACHING OF CONCEPTS OF THE UNCONSCIOUS TO STUDENTS. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 107-114.
4. Akbarovna, I. S. (2024). PEDAGOGIK MAHORAT ASOSLARINI O'ZLASHTIRISH. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 888-893.
5. Akbarovna, I. S. (2024). MATEMATIK TUSHUNCHALARNI SHAKLLANISHINING AHAMIYATI. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 900-905.
6. Akbarovna, I. S. (2023). MILLIY HARAKATLI O'YINLARNING BOLALAR TARBIYASIDAGI IJTIMOY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI.
7. Akbarovna, I. S. (2024). THE IMPORTANCE OF FORMING MATHEMATICAL CONCEPTS. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 912-917.
8. Ikromova, S. (2023). INTERPRETATION OF THE PSYCHOLOGICAL SAFETY FACTOR IN RELATION TO DESTRUCTIVE INFORMATION IN ADOLESCENTS. Modern Science and Research, 2(9), 390-394.
9. Akbarovna, I. S. (2023). O'smirlarda destruktiv axborotlarga nisbatan mafkuraviy immunitet shakllantirish.
10. Икромова, С. А. (2024). ЭТАПЫ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ КОНСУЛЬТАЦИИ. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 875-881.
11. Akbarovna, I. S. (2024). PSIXOLOGIK XIZMAT ASOSLARI. PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI, 2(4), 54-60.
12. Ikromova, S. A. (2024). BASICS OF PSYCHOLOGICAL SERVICES. PEDAGOG, 7(5), 670-676.
13. Akbarovna, I. S. (2024). PSIXOLOGIK MASLAHAT BOSQICHLARI. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 860-866.
14. Akbarovna, I. S. (2023). Adolescence during Destructive Behavior Appears the Problem Learning Condition. Intersections of Faith and Culture: American Journal of Religious and Cultural Studies (2993-2599), 1(9), 105-109.
15. Akbarovna, I. S. (2023). Study of the Formation of Ideological Immunity By Foreign and Russian Researchers. American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), 1(9), 235-239.
16. Ikromova, S. A. (2023). Formation of Ideological Immunity to Destructive Information. Intersections of Faith and Culture: American Journal of Religious and Cultural Studies (2993-2599), 1(9), 50-54.
17. Ikromova, S. A. (2023). SHAXS OG 'ISHGAN XULQINING KO 'RINISHLARI VA DESTRUKTIV AXBOROTLARNING KO 'RINISHLARI. Educational Research in Universal Sciences, 2(11), 528-532.
18. Икромова, С. А. (2023). ФАКТОРЫ ФОРМИРОВАНИЯ ИММУНИТЕТА К ДЕСТРУКТИВНЫМ ИДЕЯМ У ПОДРОСТКОВ. European research, (3 (81)), 47-49.
19. Akbarovna, I. S. (2023). NEUROPHYSIOLOGY BASIS OF HORMONES. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 68-77.
20. Akbarovna, I. S. (2024). THE IMPORTANCE OF PEDAGOGICAL MANAGEMENT IN EDUCATION. PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI, 2(4), 40-46.

Date: 27th December-2024

21. Akbarovna, I. S. (2024). STAGES OF PSYCHOLOGICAL CONSULTATION. PEDAGOG, 7(4), 328-334.
22. Akbarovna, I. S. (2023). RESEARCH METHODS OF YOUTH PSYCHOLOGY. International Multidisciplinary Journal for Research & Development, 10(12).
23. Akbarovna, I. S. (2023). SOCIO-PSYCHOLOGICAL FACTORS OF BEHAVIOR FORMATION IN ADOLESCENTS. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 184-191.
24. Akbarovna, I. S. (2023). NEGATIVE AND POSITIVE CHANGES IN ADOLESCENT BEHAVIOR. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 192-197.
25. Akbarovna, I. S. (2023). Destruktiv axborotlarga nisbatan mafkuraviy immunitet shakllantirish ijtimoiy muammo sifatida. Barqaror Taraqqiyot va Rivojlanish Tamoyillari, 1(6), 26-29.
26. Akbarovna, I. S. (2023). YOSHLARDA DESTRUKTIV G'OYALARGA QARSHI IMMUNITET HOSIL QILISH OMILLARI.
27. Akbarovna, I. S. (2023). TALABA YOSHLARDA MAFKURA TUSHUNCHASI VA MAFKURAVIY IMMUNITETNI SHAKLLANTIRISH.
28. Ikromova, S. A. (2023). Cognitive processes and their description in psychology. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 115-133.
29. Akbarovna, I. S. (2024, April). BOSHLANG'ICH SINFLARDA SINFDAN TASHQARI MASHG 'ULOTLAR. In International conference on multidisciplinary science (Vol. 2, No. 4, pp. 27-32).
30. Akbarovna, I. S. (2024, April). BOSHLANG'ICH TA'LIMDA TA'LIM MASALASI. In International conference on multidisciplinary science (Vol. 2, No. 4, pp. 21-26).
31. Ikromova, S. A. (2023). FACTORS IN THE DEVELOPMENT OF IMMUNITY TO DESTRUCTIVE IDEAS IN ADOLESCENTS. Innovation in Science, Education and Technology.
32. Ikromova, S. (2023). Formation of ideological immunity to destructive information in teenagers. Modern science and research, 2(5), 1009-1014.
33. Ikromova, S. (2023). CONCEPT OF IDEOLOGY AND FORMATION OF IDEOLOGICAL IMMUNITY IN YOUTH STUDENTS. Modern Science and Research, 2(6), 1223-1226.
34. Ikromova, S. (2024). PEDAGOGIK TEXNOLOGIYA SHAKLLARI VA MAZMUNI. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 918-924.
35. Akbarovna, I. S. (2023). Formation of Ideological Immunity to Destructive Information in Adolescents. American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), 1(10), 119-122.
36. Akbarovna, I. S. (2024). THE IMPORTANCE OF COMPARATIVE PEDAGOGY IN PRESCHOOL EDUCATION. MASTERS, 2(8), 22-27.
37. Akbarovna, I. S. (2024). O'QITUVCHINING KASBIY MALAKALARI. MASTERS, 2(8), 15-21.
38. Akbarovna, I. S. (2024). ЗНАЧЕНИЕ СРАВНИТЕЛЬНОЙ ПЕДАГОГИКИ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ. PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI, 2(7), 14-20.
39. Akbarovna, I. S. (2024). ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЕ НАВЫКИ УЧИТЕЛЯ. PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI, 2(7), 7-13.

Date: 27th December-2024

40. Akbarovna, I. S. (2024). PROFESSIONAL SKILLS OF THE TEACHER. WORLD OF SCIENCE, 7(8), 1-7.
41. Akbarovna, I. S. (2024). MAKTABGACHA TA'LIMDA Qiyosiy PEDAGOGIKANING AHAMIYATI. WORLD OF SCIENCE, 7(8), 8-13.
42. Akbarovna, I. S. (2024). SPORT O 'YINLARI REJASI ORQALI SOG 'LOM TURMUSH TARZINI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLOGIK OMILLAR. MASTERS, 2(5), 91-97.
43. Akbarovna, I. S. (2024). A HEALTHY FAMILY ENVIRONMENT AS A SOCIAL FACTOR IN PREPARING YOUNG PEOPLE FOR FAMILY LIFE. WORLD OF SCIENCE, 7(5), 529-535.
44. Akbarovna, I. S. (2024). ЗДОРОВАЯ СЕМЕЙНАЯ СРЕДА КАК СОЦИАЛЬНЫЙ ФАКТОР ПОДГОТОВКИ МОЛОДЕЖИ К СЕМЕЙНОЙ ЖИЗНИ. MASTERS, 2(5), 98-104.
45. Ikromova, S. (2024). FORMS AND CONTENT OF PEDAGOGICAL TECHNOLOGY. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 933-939.
46. Akbarovna, I. S. (2024). MASTERING THE BASICS OF PEDAGOGICAL SKILLS. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 882-887.
47. Akbarovna, I. S. (2024). ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ ЧЕРЕЗ ПЛАН СПОРТИВНЫХ ИГР. WORLD OF SCIENCE, 7(5), 521-528.
48. Akbarovna, I. S. (2024). SPORTCHILAR FAOLIYATINI O'RGANISHNING UMUMIY PSIXOLOGIK USULLARI. WORLD OF SCIENCE, 7(5), 536-543.
49. Akbarovna, I. S. (2024). PROCEDURE FOR CREATING PSYCHOLOGICAL TEST PROGRAMS. PEDAGOG, 7(6), 153-159.
50. Икромова, С. (2024). ФОРМЫ И СОДЕРЖАНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ТЕХНОЛОГИИ. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 925-932.
51. Икромова, С. А. (2024). ОСВОЕНИЕ ОСНОВ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ НАВЫКОВ. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 894-899.
52. Икромова, С. А. (2024). ВАЖНОСТЬ ФОРМИРОВАНИЯ МАТЕМАТИЧЕСКИХ ПОНЯТИЙ. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 906-911.
53. Икромова, С. А. (2023). O'SMIRLARDA DESTRUKTIV AXBOROTLARGA NISBATAN MAFKURAVIY IMMUNITET HOSIL BO'LISHINING O'ZIGA XOS PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI: Ikromova Sitora Akbarovna Osiyo xalqaro universiteti assistenti. Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал, (10), 333-336.
54. Ikromova, S., & Ziyodullayeva, M. (2024). DEVIANT XULQ-ATVOR. Modern Science and Research, 3(11), 576-579.
55. Икромова, С., & Джумаева, Ф. (2024). ОРИЕНТИРЫ ОБРАЗОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ И В ДРУГИХ СТРАНАХ. Modern Science and Research, 3(11), 540-546.
56. Икромова, С. А. (2024). ОСНОВЫ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ СЛУЖБЫ. PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI, 2(4), 47-53.
57. Ikromova, S. A. (2024). IJTIMOY PSIXOLOGIYANING BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI. PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI, 2(1), 193-196.
58. Hojiyeva Nasiba Bahodirovna. (2024). Ta'lim jarayonida boshlang'ich sinflarda texnologiya fanini o'qitish muammosining yoritilish mazmuni. TECHNICAL SCIENCE

Date: 27thDecember-2024

RESEARCH IN UZBEKISTAN, 2(1),200–206.

59. Hojiyeva Nasiba Bahodirovna. (2024). THE SIGNIFICANCE OF EDUCATIONAL TRAINING IN PRIMARY CLASSES. МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА, 2(2), 439–447.

60. Bahodirovna, H. N. (2023). BOSHLANG'ICH SINFLARDA ONA TILI O'QITISH METODIKASI FANINING METODOLOGIK VA ILMIY ASOSLARI.

